

HANZEATSKI VIŠI ZEMALJSKI SUD, Hamburg

Presuda od 30.V 1963.

Odgovornost brodovlasnika za zapovjednikove obveze - Primjenljivo pravo na ugovor o bunkeriranju - Po engleskom pravu nema stvarnopravne nego samo obveznopravne učinke - ugovor koji je sklopio zapovjednik - Učinak cesije po engleskom i njemačkom pravu

Tužiteljica je ustala tužbom protiv tuženog suvlasnika broda i bivšeg poslovođje-suvlasnika razvrgnute brodovlasničke zajednice na temelju cesije matičnog poduzeća za obveze koje je preuzeo zapovjednik prilikom bunkeriranja broda. Bunkeriranje se vršilo na temelju okvirnog ugovora s matičnim poduzećem, koji je ugovor predviđao plaćanje u Londonu u engleskim funtama, a mogućnost bunkeriranja u nizu evropskih i afričkih luka. Utuženo je 50% tražbine, jer je tuženi suvlasnik bio u tom omjeru suvlasnik broda.

Nakon što su prvostepeni i drugostepeni sud utvrdili postojanje ugovora, i to da je konkretni posao pao u okvir toga ugovora, potvrdio je drugostepeni sud prvostepenu presudu na plaćanje utuženog iznosa, polazeći od toga da se na obvezu iz konkretnog ugovora ima primijeniti englesko pravo. Do toga zaključka došlo se na temelju toga što je po ugovoru mjesto plaćanja London, što se analogni ugovori od strane matičnog poduzeća sklapaju s mnoštvom protustranaka različitih državljanstava, i što se iz ugovora vidi da ga treba prosudjivati po jednom pravnom poretku, i što se u ugovoru spominju pojmovi engleskog stečajnog i društvenog prava. Stoga se mora zaključiti da je konkludentno ugovorena od stranaka primjena engleskog prava. Prema tome što po engleskom pravu brodovlasnik odgovara neograničeno za obveze preuzete od zapovjednika, treba zaključiti da je i za konkretne obveze, bez obzira da li se one temelje na ugovoru brodera i poduzeća, ili na temelju ugovora zapovjednika i poduzeća, osobno odgovoran suvlasnik barem u utuženom dijelu od 50%, a sud ne treba da se upusti u pitanje da li postoji i stvarnopravna obveza brodarova, jer se u ovom sporu tužitelj poziva samo na osobnu obvezu tuženoga, tako da ne dolazi u pitanje ni to da li ugovorna protustranka može birati za nju povoljnije pravo, kako misli Schaps-Abraham u komentaru uz § 486 trg.zak. Tužiteljica je legitimirana na temelju cesije na tužbu. Cesija se po vladajućem shvaćanju u njemačkoj doktrini i praksi ravna prema zakonu mjerodavnom za obvezu, ali za ovaj slučaj je neodlučno da li bi trebalo usvojiti ovo shvaćanje ili drugo, po kojemu se ima primijeniti pravo sjedišta odnosno

borevišta dužnikova. Naime i po njemačkom i po engleskom pravu cesija je valjana. U sadašnjem engleskom pravu moguća je cesija svake "legal chose in action", a to napose vrijedi za novčana potraživanja, uz uvjet da je ustupna izjava dana od cedenta u pismenom obliku da se ustup odnosi na cjelokupni zahtjev, da ustup nije uvjetan, i da je dužniku dana obavijest o ustupu. Te su pretpostavke u ovom slučaju ostvarene, i prema tome je došlo do valjanog ustupa tražbine.

Prema engleskom pravu mogu se dosuditi zatezne kamate samo od dana kada je zahtjev nastao do izricenja presude u smislu čl. 3 Law Reform Act-a od 1934, a visina kamata je prepuštena ocjeni suda. Prema tome je prvostepena presuda svedena na taj period vremena, dok je inače u cijelosti potvrđena.

/Hansa, 1963, str. 1664/

E.P.

Pravo koje se primjenjuje na
adhezione ugovore u bunkeriranju

Ova rješidba hanzeatske apelacije primjenjuje se na konkretne ugovore koji se temelje na okvirnom ugovoru o bunkeriranju "lex loci solutions" po tome što je ugovor predvidio plaćenje u Londonu, ali osim toga nalazi da to odgovara i volji stranaka prešutno izraženoj na taj način što su u ugovor uvrstile pojmove engleskog prava, koji se pojmovi mogu tumačiti samo u naslonu na engleski pravni sistem. Međutim kolikogod valjani bili ovi razlozi, svakako je na sud najviše djelovao u tom smislu praktični razlog da se radi o adhezionim ugovorima koji se sklapaju s protustrankama nebrojenih zemalja, pa je potrebno da ti odnosi budu upravljani po jednom pravnom poretku, ako treba uopće, da bude moguće da se odvijaju bez poteškoća.

Kad je sud došao do toga zaključka, ostalo mu je da riješi pitanje da li je na temelju obveze koju je preuzeo zapovjednik nastala osobna obveza za brodovlasnika, zatim da li je nastala stvarnopravna obveza, i konačno da li je ta obveza podvrgnuta ograničenju odgovornosti brodovlasnikovoj. Sud je i kod toga primijenio englesko pravo i konstatirao da je nastala osobna obveza brodovlasnikova, a da je stvarnopravna obveza mogla eventualno nastati po njemačkom pravu, ali da je in concreto to neodlučno budući da je tužitelj birao samo osobnu obvezu kao naslov svoga zahtjeva. Kako englesko pravo /ne i njemačko/ ne dopušta ograničenja odgovornosti brodovlasnika ni brodera za ugovorne obveze preuzete od zapovjednika, osobna obveza brodovlasnikova ne može biti

ograničena. Za cesiju sud i opet nalazi da se mora primijeniti englesko pravo, a pri tome se poziva na to da je sada moguće cedirati tražbine osnovane na Common law-u i na temelju zakonskog propisa. Poznata je dugotrajna evolucija instituta cesije tražbina u engleskom pravu, koja je počela od prvotne strogosti neustupljivosti tražbina, pa je preko djelovanja "Equity"-a u sudu Kraljevske kancelarije posrednim putem kancelarovih naredaba pod prijetnjom osobne prinude uvedena u životnu praksu i dobila konačnu svoju zakonsku sankciju u pravosudnoj reformi 1873-1875 i u Law of Property Act-u od 1925. Međutim sud je u konkretnom slučaju utvrdio da je cesijom udovoljeno propisima obaju prava, njemačkog i engleskog. Za kamate pak je sud izravno primijenio engleski propis, pa i diskrecionu sudačku ocjenu, koju u tom pogledu pozna Law Reform Act od 1934. s obzirom na visinu kamata.

U ovoj rješidbi je zanimljivo stajalište o interpretaciji izbora prava u adhezionim ugovorima, koji izbor stranke vrše prešutno na taj način što se pozivaju na specifične pojmove nekog pravnog sustava, ovdje engleskog, i što se, makar vrlo sažeto, navode izvori engleskog prava. Kod toga je ipak sud postupao i suviše štedljivo, tako da nije izrično spominjao norme /zakonske ili sudske/ engleskog prava na kojima je gradio svoje tvrdnje, nego ih je samo, smisleno ispravno reproducirao.

E.P.

ZEMALJSKI SUD, Hamburg

Presuda od 3.IV 1963.

Rang privilegija nastalih u inozemstvu - Tražbina koja nema ranga pred hipotekom prema pravu zemlje postanka tražbine, nema ranga pred hipotekom ni u Njemačkoj

Brod je bio izvrnut ovršnoj javnoj dražbi u Njemačkoj. U postupku za razdiobu kupovnine nizozemski dobovljač broda, čija je tražbina nastala iz posla sklopljenog sa zapovjednikom na temelju njegovog zakonskog ovlaštenja, prijavio je svoju tražbinu kao privilegiranu tražbinu. Hipotekarni vjerovnik je u tom postupku prigovorio opstojnost privilegija, odnosno njegov rang pred hipotekom, i nakon toga ustao tužbom kojom je tražio da se tražbini ne prizna rang pred hipotekom.

Zemeljski sud u Hamburgu usvojio je tužbovni zahtjev i utvrdio da tražbina nema ranga pred hipotekom. Prema nizozemskom pravu i to § 318 sl. q/ pomorskog zakonika privilegij dobovljača broda nema prednosti pred hipotekom kod